

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

19 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Marcin Trzebiatowski

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 marca 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 18 maja 2022 r., I ACa 876/21,
w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko W.F.
o zapłatę,

oddala skargę kasacyjną.

Marcin Trzebiatowski

Mariusz Łodko

Mariusz Załucki

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanego W.F. na rzecz powoda Bank S.A. z siedzibą w W. 294 503,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Sąd Okręgowy ustalił, że 8 października 2008 r. pozwany zawarł z Bank1 S.A. z siedzibą w W. (aktualnie Bank S.A.) umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych, waloryzowany kursem CHF na kwotę 517 000 zł z obowiązkiem spłaty w 360 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych. Celem udzielonego kredytu było sfinansowanie zakupu działki gruntu, refinansowanie poniesionych nakładów na zakup przedmiotowej nieruchomości oraz finansowanie opłat okołokredytowych. Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 26 września 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej Banku1 SA wyniosła 250 581,62 CHF, miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania banku. Natomiast wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, mogła być różna od podanej kwoty. (§ 1 ust. 1-6 umowy). Kredyt został zabezpieczony hipoteką kaucyjną na nieruchomości do kwoty 775 500 zł.

Według § 10 ust. 2 umowy wysokość zmiennej stopy procentowej w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z 28 sierpnia 2008 r., powiększona o stałą w całym okresie kredytowania marżę Banku w wysokości 1,00%.

Raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku1 S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 11 ust. 4 umowy).

W świetle § 13 ust. 6 umowy wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powodowała, że kwota spłaty była przeliczana po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku1 S.A., obowiązującym na dzień i godzinę spłaty.

W myśl § 16 ust. 3 umowy z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności Banku z tytułu umowy kredytowej, Bank dokonywał przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej Banku1 S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa.

Zgodnie z treścią umowy kredytowej, Bank miał prawo wypowiedzieć umowę kredytu w przypadku naruszenia przez kredytobiorcę warunków umowy, w szczególności, w przypadku, gdy kredytobiorca w terminie określonym w umowie

nie dokonał spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej lub w umówionym terminie nie dokonał spłaty należnych prowizji, opłat i innych należności. Bank miał prawo wypowiedzieć w takim przypadku umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia (§15 ust. 1- 3 umowy). W przypadku niespłacenia przez kredytobiorcę w terminie wierzytelności z tytułu umowy kredytu po upływie okresu wypowiedzenia umowy, niespłacona kwota stawała się wymagalna (§13 ust. 4 umowy).

Pozwany zaprzestał spłaty zobowiązania wynikającego z zawartej umowy kredytu. Pismem z 21 grudnia 2017 r. został wezwany do spłaty zadłużenia wymagalnego w kwocie 177 442,16 CHF w terminie 7 dni.

Działania windykacyjne podjęte przez Bank nie przyniosły rezultatu. Wobec tego pismem z 10 czerwca 2017 r. Bank wypowiedział umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie zostało zwrócone do nadawcy z adnotacją, iż nie zostało podjęte przez pozwanego w terminie.

Bank nie przystąpił bezzwłocznie do wykonywania skutecznych procedur windykacyjnych. Przedsądowe wezwanie do zapłaty zostało skierowane do kredytobiorcy 21 grudnia 2017 r.

Wobec braku zapłaty, powód 22 marca 2018 r. wystawił wyciąg z ksiąg bankowych, potwierdzający fakt istnienia, wymagalności i wysokości zobowiązania wynikającego z przedmiotowej umowy w wysokości 651 505,28 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że zgodnie z opinią biegłego, wysokość zadłużenia pozwanego na 22 marca 2018 r. przy założeniu, iż strony zawarły pierwotną umowę w złotych polskich bez przeliczenia wypłaconych kwot na walutę indeksowaną i również spłata następowała bezpośrednio w złotych polskich, przy uwzględnieniu oprocentowania wynikającego z umowy, jak również po uwzględnieniu w końcowym rozliczeniu uiszczonych przez pozwanego rat kapitałowo-odsetkowych kredytu w ich rzeczywistych wysokościach dokonanych przez pozwanego w walucie polskiej oraz w walucie CHF (w przypadku wpłat dokonanych w walucie CHF, po ich przeliczeniu na złote polskie po średnim kursie NBP), wynosi łącznie 294 503,64 zł.

Na tej podstawie faktycznej Sąd Okręgowy zważył, że roszczenie powoda z umowy kredytu zawartej 8 października 2008 r. co do zasady zasługiwało na uwzględnienie, jednakże tylko co do kwoty 294 503,64 zł. Sąd uznał postanowienia umowy zawarte w: § 1 ust. 3 A, § 7 ust. 1, § 11 ust. 4, § 13 ust. 6 oraz § 16 ust. 3 umowy za niedozwolone. Przyjął, iż postanowienia te nie zostały indywidualnie uzgodnione z pozwanym, stanowią główne świadczenia stron i nie zostały sformułowane jednoznacznie, a nadto kształtowały prawa i obowiązki pozwanego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jego interesy.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że konsekwencją abuzywności powyższych postanowień umownych jest brak związania nimi przez pozwanego, a co za tym idzie konieczność pominięcia w umowie odwołania do kursów walut określanych przez bank w tabeli kursów walut obcych. W okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że po usunięciu niedozwolonych postanowień, umowa może w dalszym ciągu obowiązywać. Przesądza o tym fakt, iż po usunięciu mechanizmu indeksacji, w umowie pozostają wszystkie elementy istotne określające świadczenia stron, powodujące że umowa może być dalszym ciągu wykonywana jako umowa stricte złotówkowa z oprocentowaniem określonym w umowie. Dlatego Sąd pierwszej instancji przyjął, że strony zawarły pierwotną umowę w złotych polskich bez przeliczenia wypłaconych kwot na walutę indeksowaną i również spłata następowała bezpośrednio w złotych polskich, uwzględniając przy tym oprocentowanie w oparciu o stopę LIBOR 3M powiększoną o stałą marżę 1% (§ 10 ust 2 umowy).

Sąd Okręgowy wskazał, iż pozwany nie spłacał terminowo rat kredytowych. Na podstawie zawartej umowy pozwany jako kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kredytu wraz z odsetkami oraz opłatami i prowizjami w oznaczonych terminach spłaty, oraz wywiązania się z pozostałych postanowień umowy kredytu. Powód wykazał, iż pozwany nie dotrzymał warunków udzielenia kredytu, a zatem w okolicznościach przedmiotowej sprawy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy było prawidłowe, a co więcej nie stanowiło nadużycia prawa ze strony banku. Dlatego wypowiedzenie z 10 czerwca 2017 r., dokonane pozwanemu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia było w pełni skuteczne, uzasadnione faktycznie i prawnie.

Wyrokiem z 18 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powoda, dokonawszy częściowo odmiennej oceny prawnej sprawy.

Sąd drugiej instancji zauważył, że należy wykluczyć możliwość tzw. redukcji utrzymującej skuteczność abuzywnego postanowienia poprzez wypełnienie luki w umowie na podstawie art. 56 k.c. np. ustalonym zwyczajem, za który można uznać stosowanie kursu średniego NBP do wykonania zobowiązań wyrażonych w walucie obcej. Taki zabieg nie usunąłby bowiem negatywnych dla konsumenta skutków abuzywności postanowień o indeksacji kredytu związanych z nieograniczonym ryzykiem kursowym, a także niweczyłby odstraszący cel dyrektywy 93/13. Ponadto możliwość zastosowania kursu średniego NBP nie została przewidziana przez strony umowy, nie wynika ona także z ustalonych zwyczajów, które można by uznać za obowiązujące w tego rodzaju stosunkach prawnych. Sąd uznał za prawidłowe także ustalenie Sądu Okręgowego, że powód dysponował swobodą w kształtowaniu kursów walut mających zastosowanie do umowy, co narażało konsumenta na arbitralność decyzji banku w tym zakresie, skoro ani umowa kredytu ani znajdujący do niej zastosowanie regulamin udzielania kredytów, nie określały jasnych i weryfikowalnych kryteriów, według których bank miał tworzyć tabele kursowe sprzedaży i kupna waluty, kształtujące wysokość każdej z rat kredytu, do uiszczenia której był zobowiązany konsument na etapie spłaty zobowiązania.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji co do możliwości utrzymania umowy w mocy jako umowy o kredyt w złotych oprocentowany według stawki LIBOR właściwej dla kredytów walutowych. Abuzywność klauzul dotyczących głównego przedmiotu umowy powinna, zdaniem Sądu Apelacyjnego, skutkować nieważnością całej umowy. Nie mogła ona bowiem istnieć po usunięciu z niej niedozwolonych postanowień umownych, stanowiących elementy przedmiotowo istotne umowy, charakteryzujące tę umowę pod względem powiązania świadczeń z walutą obcą. Nie było także możliwości jej wykonywania, gdyż nie istnieje mechanizm pozwalający na określenie kwoty jaka ma być wypłacona kredytobiorcom, a w dalszej kolejności, nie ma możliwości określenia wysokości każdej ze spłacanych przez kredytobiorców rat. Wyeliminowanie mechanizmu waloryzacji oznacza zatem, że brak jest istotnego elementu umowy, bez którego nie może być ona wykonywana. Ponadto, wyeliminowanie klauzul

waloryzacyjnych powoduje zanik ryzyka kursowego, które było konstytutywnym elementem charakteryzującym tę umowę. Należy zatem uznać, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie następujących przepisów postępowania:

a) art. 382 w zw. z art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 oraz w zw. z art. 156¹ w zw. z art. 143, art. 144, art. 228, art. 233 § 1 i art. 13 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie (nie mające pokrycia w zebranych materiałach dowodowych i ustalonym stanie faktycznym), że kredytobiorca zrozumiał i zaakceptował skutek w postaci nieważności umowy, które nie zostały mu przez Sąd pierwszej instancji zaprezentowane, a brak ten nie został kolejno uzupełniony przez Sąd odwoławczy;

b) art. 230 w zw. z art. 127 k.p.c. w zw. z art. 385¹ oraz art. 61 i 65 k.c. poprzez nieprawidłowe zastosowanie przepisów dotyczących postępowania dowodowego, polegające na bezpodstawnym przyjęciu, iż fakty powołane przez stronę powodową nie zostały udowodnione, pomimo że strona pozwana nie zaprzeczyła twierdzeniom pozwu.

Powód podniósł również następujące zarzuty naruszenia prawa materialnego:

1. art. 385 § 1 i § 3 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 4a) Prawa bankowego oraz Dyrektywą 93/13 oraz w zw. z art. 65 § 1 i § 2 k.c. poprzez niewłaściwą wykładnię, polegającą na braku rozróżnienia klauzuli indeksacyjnej (§ 1 ust. 3 i 3A) od klauzul przeliczeniowych³ (§ 7 ust. 1 i § 11 ust. 4 umowy);

2. art. 385¹ § 1 i § 3 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 i art. 4 ust. 1 Dyrektywy 93/13 poprzez jego błędną wykładnię polegającą na tym, że Sąd meriti nieprawidłowo ustalił treść przesłanki jednoznaczności;

3. art. 385¹ § 1 oraz art. 385² k.c. oraz art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie wyrażające się

w przyjęciu, że postanowienia umowy odnoszące się do ryzyka walutowego oraz spreadu walutowego są bezskuteczne z uwagi na ich abuzywność;

4. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. art. 6 Dyrektywy 93/13/EWG poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że umowa kredytu jest w całości bezskuteczna w związku z uznaniem niektórych postanowień umowy za niedozwolone;

5. art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, art. 358 § 2 k.c. oraz z motywem 13 i art. 5 Dyrektywy 93/13 poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że kurs średni NBP nie pozostaje właściwy do zastosowania w umowie kredytu;

6. art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. XXVI i XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - przepisy wprowadzające Kodeks cywilny oraz z motywem 13 i art. 5 Dyrektywy 93/13 poprzez jego niezastosowanie;

7. art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c. oraz art. 6 Dyrektywy 93/13/EWG w zw. z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz art. 2 i art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne stwierdzenie nieważności umowy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów naruszenia prawa procesowego i przypomnieć, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez Sądy *meriti*, które stanowią podstawę rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Strona nie może więc skutecznie powoływać się na kwestie, które byłyby sformułowane w oderwaniu od ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd odwoławczy (postanowienie SN z 19 września 2022 r., I CSK 4256/22). Konsekwencją obowiązywania tych przepisów oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów (postanowienie SN z 31 sierpnia 2022 r., I CSK 3338/22). Spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym.

W realiach sprawy taki właśnie charakter – polemiki z ustaleniami faktycznymi sprawy - mają obydwa zarzuty procesowe podniesione przez skarżącego. Z tego powodu należy je uznać za niedopuszczalne (postanowienie SN z 18 sierpnia 2021 r., I CSK 654/20). Sąd Najwyższy, rozpoznający skargę kasacyjną, nie ma uprawnień do dokonywania własnych ustaleń faktycznych.

Z kolei co do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy wskazać, że w ostatnich latach do Sądu Najwyższego trafiło wiele spraw odnoszących się do problemów prawnych opisanych w skardze kasacyjnej przez skarżącego. W konsekwencji ukształtowała się linia orzecznicza, uwzględniająca bogaty dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości UE. Rozwój orzecznictwa na temat tzw. „kredytów frankowych” osiągnął swoje apogeum 25 kwietnia 2024 r. powzięciem przez SN w składzie całej Izby Cywilnej uchwały III CZP 25/22, (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), mającej moc zasady prawnej *ex lege* (art. 87 ustawy o SN).

W uchwale SN podsumował dotychczasową linię orzeczniczą, przyjmując że:

1. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2. W razie niemożności ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

4. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.

5. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Odstąpienie od zasady prawnej przyjętej przez skład całej izby SN jest zaś możliwe tylko poprzez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy o SN), co do dnia rozpoznawania skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie nie nastąpiło.

Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej, w świetle stanowiska Izby Cywilnej SN wyrażonego w uchwale z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, nie mogły więc odnieść pożądanego przez skarżącego skutku. Przyglądając się treści sformułowanych zarzutów skargi kasacyjnej trzeba bowiem wskazać, że umowa stron niewątpliwie miała charakter abuzywny, zawierała klauzule abuzywne, nie było też możliwości jej dalszego trwania po wyeliminowaniu tych klauzul (w tym zastąpienia wyeliminowanych klauzul abuzywnych przepisami prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym). Zaskarżone rozstrzygnięcie dostrzega wszystkie wynikające z tego konsekwencje i jest w tym zakresie poprawne. Nie doszło więc w sprawie do naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ oddalił skargę kasacyjną.

Marcin Trzebiatowski
[SOP]

Mariusz Łodko

Mariusz Załucki